

Dokumentarni film o mladom džudo borcu iz Ukrajine

Petek, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2024

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Zagreb, The Faculty of Political Science / Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:114:117800>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-12-06**

Repository / Repozitorij:

[FPSZG repository - master's thesis of students of political science and journalism / postgraduate specialist studies / dissertations](#)

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Preddiplomski studij novinarstva

Kristina Petek

DOKUMENTARNI FILM O MLADOM DŽUDO BORCU IZ
UKRAJINE

ZAVRŠNI RAD

Zagreb, 2024.

Sveučilište u Zagrebu
Fakultet političkih znanosti
Preddiplomski studij novinarstva

DOKUMENTARNI FILM O MLADOM DŽUDO BORCU IZ
UKRAJINE

ZAVRŠNI RAD

Mentorica: doc. dr. sc. Petra Kovačević

Komentorica: prof. dr. sc. Tena Perišin

Studentica: Kristina Petek

Zagreb, kolovoz, 2024.

Sažetak

Rat u Ukrajini koji je započeo u veljači 2022. godine, natjerao je mnoge na bijeg iz svojih domova. Jedan od njih je i dječak Oleksandr Komashko, koji je do početka rata živio u blizini Kijeva, a njegova obitelj utočište je pronašla u Hrvatskoj. Ono što obitelji Komashko zadaje dodatne izazove, jest cerebralna paraliza koju ima njihovo dvoje djece blizanaca, Anastasija i Oleksandr. Dvije audiovizualne forme; televizijski prilog (kraća reportaža) [*Džudo šampion Oleksandr Komashko*](#) i kratak dokumentarni film [*Kako ublažiti pad*](#), prate dijelove života trinaestogodišnjeg Oleksandra, koji unatoč cerebralnoj paralizi trenira džudo, natječe se i postiže uspjehe. Prilog je kraćeg trajanja i stavlja naglasak na Oleksandrov sportski put u džudo klubu Profectus Samobor. Trominutni televizijski prilog bio je poticaj da se realizira i kratki dokumentarni film u kojem upoznajemo dječaka i u drugim životnim situacijama. Kroz razgovor s Oleksandrom, njegovim džudo trenerom i njemu bliskim ljudima, te prikazom nekih od dječakovih najdražih aktivnosti, dokumentarni film u desetak minuta nastoji dočarati kako dječak uspijeva ostvariti sportske uspjehe i priviknuti se na novu sredinu, bez obzira na fizičke zapreke koje mu stvara cerebralna paraliza. Zbog slikovitosti sadržaja, obrada teme bila je najprikladnija kroz audiovizualnu formu, a informacije su prikupljene metodom intervjua. Uz druge sugovornike, Oleksandr sâm govori o svome životu, što pridonosi autentičnosti radova i pomaže gledatelju da se gledajući i slušajući dječaka, bolje upozna s njegovom situacijom. Na konkretnom primjeru jedne osobe, stečeno je dublje razumijevanje situacije u kojoj se nalaze raseljeni Ukrajinci. Oleksandrov specifičan primjer pružio je pogled u život djeteta koje živi s cerebralnom paralizom i bavi se parasportom.

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Istraživanje teme	2
2.1. Profil raseljenih Ukrajinaca u Hrvatskoj	2
2.1.1. Smještaj.....	2
2.1.2. Obrazovanje	3
2.1.3. Primjer obitelji Komashko	3
2.2. Medijsko izvještavanje o raseljenim Ukrajinacima.....	4
2.2.1. Izvještavanje o ranjivim skupinama	4
3. Kreativni pristup.....	5
3.1. Sinopsis.....	6
3.1.1. Televizijski prilog <i>Džudo šampion Oleksandr Komashko</i>	6
3.1.2. Dokumentarni film <i>Kako ublažiti pad</i>	6
3.2. Način izlaganja	7
3.3. Snimanje i produkcija.....	7
4. Scenarij.....	11
4.1. Televizijski prilog <i>Džudo šampion Oleksandr Komashko</i>	11
4.2. Dokumentarni film <i>Kako ublažiti pad</i>	14
5. Rasprava i zaključak.....	19
6. Popis literature i izvora	21

1. Uvod

Praktični audiovizualni radovi; televizijska reportaža [Džudo šampion Oleksandr Komashko](#) i dokumentarni film [Kako ublažiti pad](#), bave se životom trinaestogodišnjeg Oleksandra iz Ukrajine. Početkom rata, Oleksandr koji boluje od cerebralne paralize, s obitelji je izbjegao u Hrvatsku. Rad na televizijskom prilogu bio je inspiracija da se tema obradi na drugačiji način, u formi kratkog dokumentarnog filma. Audiovizualni radovi nastali su u sklopu praktične radionice koja se na Fakultetu političkih znanosti održala u suradnji s američkim profesorima.

Od početka ruske invazije 2022. godine, milijuni ljudi napustili su Ukrajinu, a među njima je i četveročlana obitelj Komashko. Majka, otac i dvoje djece žive u Samoboru i prilagođavaju se na život u Hrvatskoj. Blizanci Anastasija i Oleksandr oboje imaju cerebralnu paralizu koja im otežava svakodnevicu. Audiovizualni radovi u središte stavljaju Oleksandra, čiji život prikazuju kroz njegove vlastite priče, te razgovore s njemu važnim ljudima. Unatoč cerebralnoj paralizi i novom okruženju u kojem se treba snaći, Oleksandr strastveno trenira džudo, natječe se i postiže uspjehe. Tako oba rada, na primjeru dječaka Oleksandra, prikazuju iskustva raseljenog djeteta iz Ukrajine, te hrabrost u borbi s cerebralnom paralizom.

U moru vijesti o milijunima raseljenih Ukrajinaca, blijedi svijest o činjenici da je riječ o stvarnim ljudima, sa složenim životnim pričama. Zbog takve desenzibilizacije, ostatak svijeta često promatra izbjeglice kao brojeve. Zato individualni pristup, u čijem je središtu jedna specifična obitelj, ili jedna osoba koja se našla u toj situaciji, pomaže u izgradnji suosjećanja. No, Oleksandrova priča još je složenija, s obzirom na to kako se kroz bavljenje sportom, nosi sa svojim tjelesnim teškoćama.

Pisani rad donosi širi kontekst u kojem se odvija radnja reportaže i dokumentarnog filma. Bavi se temom raseljenih Ukrajinaca, načinom na koji ih je Hrvatska prihvatila, te konkretnim primjerom obitelji Komashko. Središnji dio rada sagledava postupak izrade televizijskog priloga i dokumentarnog filma. Od same ideje, pa sve do realizacije, rad opisuje kreativni pristup, što uključuje metode istraživanja, pripremu, realizaciju te ostale segmente nastajanja audiovizualnih radova.

2. Istraživanje teme

Ruska invazija na Ukrajinu započela je 24. veljače 2022. godine. Od toga dana, prema zadnjim podacima iz kolovoza 2024. godine, u svijetu je registrirano više od šest i pol milijuna raseljenih Ukrajinaca (UNHCR, 2024). Hrvatska ih prema zadnjim podacima broji oko 26 tisuća (UNHCR, 2024).

2.1. Profil raseljenih Ukrajinaca u Hrvatskoj

Na temelju odluke hrvatske Vlade, Ukrajinci koji su boravili u svojoj zemlji tijekom početka rata, u Hrvatskoj imaju status privremene zaštite (Hrvatskazaukrajinu.gov.hr, 2024). Isto vrijedi i za sve druge države Europske unije, a to znači da raseljeni Ukrajinci imaju pravo na boravak, pristup stanovanju, obrazovanju i strukovnom osposobljavanju, socijalnu pomoć, zdravstvenu i psihološku skrb, te druge mogućnosti koje im pomažu u prilagodbi na novu sredinu (Eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu, 2024).

Agencija Ujedinjenih naroda za izbjeglice ili UNHCR, u Hrvatskoj je 2023. godine provela istraživanje među raseljenim Ukrajinacima. Prema istraživanju, više od polovice ispitanika nada se da će se jednoga dana vratiti u Ukrajinu. Kod samo trećine ispitanika, prihodi su dovoljni za pokrivanje većine ili svih osnovnih potreba. Najčešći tip kućanstva sastoji se od dvije ili više odraslih osoba, a velika većina živi barem s jednim djetetom. Otprilike 12 posto kućanstava ima barem jednog člana kojemu je potrebna posebna njega zbog invaliditeta ili medicinskog stanja (UNHCR, 2023).

2.1.1. Smještaj

Hrvatsko Ministarstvo unutarnjih poslova 2022. godine raspisalo je natječaje za smještaj raseljenih Ukrajinaca u hotelima i kampovima, ali i u nehotelskim smještajima kao što su apartmani i kuće za odmor (Šobak, 2023). No, iz Ministarstva su za Večernji list objasnili kako s vremenom namjeravaju integrirati Ukrajince kroz privatni smještaj (Šobak, 2023). Iste godine, Vlada je odlučila podmirivati troškove korištenja stambenog prostora onima koji su ustupili svoje nekretnine na korištenje izbjeglicama iz Ukrajine (Hrvatskazaukrajinu.gov.hr, 2022). Prema UNHCR-ovom istraživanju, oko 81 posto Ukrajinaca živi u privatnom smještaju, a 12 posto živi u privatnom smještaju koji subvencionira država. Preostalih sedam posto živi u zajedničkim smještajima (UNHCR, 2023).

2.1.2. Obrazovanje

Djeca pod privremenom zaštitom imaju pravo na osnovnoškolsko ili srednjoškolsko obrazovanje pod istim uvjetima kao i ostali državljani Hrvatske (Hrvatskazaukrajinu.gov.hr, 2024). Škole su dužne dodijeliti im udžbenike i omogućiti im pripremnu nastavu hrvatskog jezika. Također je na njima da odluče u koji će se razred dijete uključiti, te koji je program za njega najprikladniji (Hrvatskazaukrajinu.gov.hr, 2024). Oko polovice ispitanih Ukrajinaca u UNHCR-ovom istraživanju navodi da djeca pohađaju školu u Hrvatskoj, dok nešto više od četvrtine pohađa hrvatski, ali i ukrajinski školski program. Također, u nešto manjem postotku postoje i oni koji polaze samo ukrajinsku *online* školu (UNHCR, 2023). U školskoj godini 2022./2023, u hrvatske škole upisalo se više od 1500 Ukrajinaca, a većinom se radi o osnovnoškolskom obrazovanju (Stamenković, 2023).

2.1.3. Primjer obitelji Komashko

Četveročlanu obitelj Komashko čine majka Olena, otac Volodymyr i dvoje djece blizanaca, Oleksandr i Anastasija. Obitelj je živjela oko 40 kilometara od glavnog grada Ukrajine, Kijeva, kojeg je ruska vojska napala na prvi dan invazije. Dva sata od početka rata, kako prepričava otac Volodymyr Komashko, njegova su žena i djeca napustili dom i uputili se prema zapadu Ukrajine. Nakon tjedan dana, obitelj je napustila zemlju, a otac je ostao ondje idućih devet mjeseci. Majka je s djecom najprije živjela u Mađarskoj, a nakon dva tjedna obitelj se nastanila u Hrvatskoj. U vrijeme snimanja reportaže i dokumentarnog filma stanovali su u privatnom smještaju, u iznajmljenom stanu u Samoboru, kojeg su pronašli zahvaljujući volonterima (Kalajdžić, 2022). Djeca pohađaju hrvatsku osnovnu školu, otac je zaposlen, a majka tijekom snimanja nije bila zaposlena, već se posvetila brizi za djecu.

Zbog cerebralne paralize, trinaestogodišnji Saša i Nastja, kako ih odmilja zovu, trebaju pomoć u svakodnevnim aktivnostima. Djevojčica je u kolicima, te boluje još i od epilepsije, a dječaku je otežano kretanje i gotovo je slijep. Blizancima je osnovna škola u Samoboru omogućila asistente koji ih prate tijekom nastave. Oleksandr trenira džudo u klubu Profectus Samobor. Riječ je o klubu za natjecateljski i rekreativni sport, koji provodi besplatan program „Judo za sve“. Program je namijenjen djeci s poteškoćama u razvoju i invaliditetom, a s njima rade voditelji programa i asistenti koji ondje volontiraju (Judo-profectus-samobor.hr, 2024). Oleksandr kaže da mu je džudo najdraža aktivnost, što zbog ljubavi prema samome sportu, što zbog velikodušnosti trenera i prijatelja iz kluba. Cerebralna paraliza ne sputava ga ni u drugim aktivnostima koje dokumentarni film prikazuje.

2.2. Medijsko izvještavanje o raseljenim Ukrajinacima

O temi raseljenih Ukrajinaca u Hrvatskoj, do sada su u raznim oblicima izvještavali mnogi mediji. Oleksandr Komashko i njegova obitelj također su bili tema nekih hrvatskih medija. Portal Dubrovački vjesnik 2022. godine objavio je članak o obitelji Komashko, kada je otac Volodymyr još boravio u Ukrajini. Izašao je pod naslovom: [Dok joj se suprug bori u Ukrajini, Olena s dvoje invalidnih blizanaca, Nastjom i Sašom spas je našla u Dubrovniku gdje se djeca besplatno liječe najmodernijim robotskim uređajima!](#) U razdoblju nastajanja članka, majka je s djecom živjela u Dubrovniku, zbog rehabilitacije Oleksandra i Anastasije. Naime, volonteri su Oleni Komashko omogućili da stupi u kontakt s jednom dubrovačkom poliklinikom, s obzirom na to da su svi termini u Zagrebu bili zauzeti. Članak govori o bijegu obitelji pred ratom, te o tome kako se majka sama snalazi u Hrvatskoj s dvoje djece kojima treba posebna njega (Kalajdžić, 2022). Nadalje, o dječaku Oleksandru i njegovom sportskom putu, 2023. godine objavljen je članak na portalu 24sata, pod naslovom [Unatoč cerebralnoj paralizi ovaj Ukrajinac \(13\) u Samoboru kupi medalje: 'Smije se i kada gubi'](#). Članak govori o Oleksandru preko odabranih sugovornika; njegovog trenera, majke i oca (Milotić, 2023), a prenio ga je i [Večernji list](#).

2.2.1. Izvještavanje o ranjivim skupinama

Prema terminološkoj bazi hrvatskoga strukovnog nazivlja, pojam *ranjiva skupina* odnosi se na skupinu ljudi koja „zbog razlike u odnosu na dominantnu populaciju može biti izložena većemu riziku“ (Struna, 2024). Pod time se između ostalog misli na raseljene osobe, djecu i maloljetnike, te osobe s invaliditetom (Uldrijan i dr, 2022). Prema tome, prilikom izvještavanja o dječaku Oleksandru i njegovoj obitelji, trebalo je obratiti pažnju na to kako prikazati njihovu situaciju na primjeren i dostojanstven način.

U priručniku za rad novinara *Izješćivanje o ranjivim skupinama*, autor navodi da u radu s osobama iz ranjivih skupina „treba primijeniti partnerski pristup – valja ih intervjuirati kao stručnjake za situaciju u kojoj se nalaze“ (Marković, 2022: 27). Također treba izbjegavati prikazivati takve osobe u pasivnoj ulozi. Nadalje, priručnik nalaže da „njihovu situaciju – siromaštvo, invaliditet ili koji drugi problem – javnosti treba prenijeti onako kako je doživljavaju same osobe i pri tome svakako izbjegavati termine koji opterećuju čitavu osobu i sugovornike nazivati invalidima ili siromašnima“ (Marković, 2022: 27).

3. Kreativni pristup

U fokusu priloga i dokumentarnog filma nalazi se dječak Oleksandr, izbjeglica iz Ukrajine kojem aktivno bavljenje sportom pomaže u borbi s cerebralnom paralizom, ali i u integraciji u novu sredinu. Televizijski prilog i dokumentarni film različito pristupaju temi. Izvorna ideja za obradu teme bila je snimanje kratkog priloga u kojem je naglasak bio na Oleksandrovom džudo klubu i njegovoj volji za tjelesnom aktivnošću unatoč otežanom kretanju. Osim dječaka, ključnu ulogu u prilogu imao je njegov trener Matija Frlić. Oleksandr i Matija naizmjenice govore o svojem poznanstvu, dječakovom dolasku u džudo klub i drugim zajedničkim iskustvima, pa je odnos trenera i dječaka izuzetno važan za razumijevanje važnosti bavljenja sportom u dječakovoj integraciji i borbi s tjelesnim teškoćama.

Ovaj je trominutni prilog bio inspiracija za dokumentarni film koji će produbiti priču i uz nove sugovornike detaljnije prikazati Oleksandrovu borbu za ostvarenje normalnog života. Uvedene su nove lokacije i prikazane druge aktivnosti kojima se dječak bavi: klizanje s prijateljima i volontiranje u udruzi Dobro dobrim. Džudo je i dalje prisutan kao jedan od glavnih motiva, no dokumentarni film više ne prikazuje dječaka samo u okviru sporta kojim se bavi, već otkriva i druge pojedinosti iz njegovog života.

Kada govorimo o dva različita oblika audivizualnog pripovijedanja, bitno je objasniti razliku između televizijskog priloga i dokumentarnog filma. Televizijski prilog je forma u kojoj se najčešće kombinira snimljeni novinarski tekst s montiranim izjavama (Perišin, 2010). Kada je riječ o obliku (vrsti) televizijskog pripovijedanja, ovaj prilog najbliži je kraćoj reportaži, to jest fičeru (Perišin, 2010). U ovom slučaju, realiziran je i kratki dokumentarni film, odnosno dokumentarna reportaža, u potpunosti bez korištenja novinarskog *off*-a, u kojoj se cjelina gradi isključivo od intervjua i snimljenih sekvenci i situacija, uz korištenje popratnog zvuka.

Audiovizualni oblik bio je najprikladniji za prikazivanje odabrane teme, zbog slikovitosti sadržaja. Gledatelj se također najbolje može upoznati s pričom koja je uprizorena slikom i zvukom. Zapisi koji su snimljeni na Oleksandrovim treninzima, u njegovom domu ili u drugim situacijama, mogu bolje ocrtati dječakov karakter, nego što bi to mogao pisani novinarski uradak. U televizijskom prilogu, s vizualnog aspekta bilo je važno prikazati kako izgledaju dječakovi treninzi. Kadrovi Oleksandrovog otežanog kretanja doprinose boljem shvaćanju njegovog fizičkog stanja. Sekvence suradnje trenera i dječaka, posebno su važni vizualni elementi. Primjerice, trenerove upute za izvođenje vježbi, njegovo pomaganje dječaku ili geste poput zagrljaja. U dokumentarnom filmu, osim spomenutih prizora iz sportske dvorane,

upečatljivi su i kadrovi dječakovog klizanja uz pomoć asistenta. Također, važno je bilo prikazati Oleksandrovu obitelj i prijatelje. Kada je riječ o zvukovnom aspektu audiovizualnih radova, bilo je vrijedno zabilježiti kako raseljeni dječak iz Ukrajine govori hrvatskim jezikom koji je uspio naučiti u dvije godine. Zvukovi iz sportske dvorane, poput uzvika djece i trenera, dodatno pridonose dinamici filma, dok je glazba, prisutna na nekoliko mjesta, odabrana s ciljem pojačavanja emocionalnog doživljaja te predstavlja dio autorskog pristupa.

Prilog nosi naziv *Džudo šampion Oleksandr Komashko*, dok dokumentarni film ima metaforično ime; *Kako ublažiti pad*. Riječ je o aluziji na tehnike padova koje sportaši vježbaju u džudu. Oleksandr je prošao kroz tešku situaciju selidbe zbog rata, a uz pomoć džuda, prijatelja i obitelji, dječak svakodnevno uspijeva ublažiti svoje poteškoće, odnosno životne „padove“ s kojima se susreće.

3.1. Sinopsis

3.1.1. Televizijski prilog *Džudo šampion Oleksandr Komashko*

Radnja se odvija u sportskoj dvorani džudo kluba Profectus, u kojem trenira dječak Oleksandr Komashko. Dok se prikazuje tijek treninga, Oleksandr govori o početku rata u Ukrajini i o tome kako je s obitelji izbjegao u Hrvatsku. Prilog se zatim dotiče njegovog dolaska u džudo klub, koji mu je promijenio život. Saznaje se da dječak ima cerebralnu paralizu i da je gotovo slijep, no odlučio se baviti sportom. Klupski trener Matija Frlić prepričava svoj prvi susret s Oleksandrom. Radnja priloga premješta se u Oleksandrov dom, gdje njegov otac Volodymyr govori o dobrobitima sporta za dječaka. Oleksandr zatim u svojoj sobi pokazuje medalje koje je osvojio, a mjesto radnje vraća se u klub Profectus. Dječak objašnjava kako bi volio ostati u Hrvatskoj ako u Ukrajini jednoga dana ne pronađe džudo klub. Prilog završava trenerovim riječima hvale o Oleksandru i prizorom njihova zagrljaja.

3.1.2. Dokumentarni film *Kako ublažiti pad*

Radnja započinje u sportskoj dvorani gdje Oleksandr Komashko izvodi džudo vježbu. Dječak naizmjenice s trenerom Matijom Frlićem prepričava kako je tekao proces njegovog upisa u klub. U svom domu, Oleksandr pokazuje medalje i govori o sportskim uspjesima koje je ostvario. Dječakov otac Volodymyr prepričava kako ga je potaknuo da se upiše u džudo klub, dok je zbog rata još bio odvojen od žene i djece. Trener Matija zatim objašnjava kako je raditi s Oleksandrom koji ima cerebralnu paralizu. Film prati dječakov izlet na klizanje s prijateljima i mladim asistentom iz džudo kluba. Oleksandrov prijatelj objašnjava na koje se načine vole

družiti s njime i kako su se u početku sporazumjeli, dok asistent govori o tome koliko ga dječak snažno inspirira. Radnja se vraća u Oleksandrov dom, gdje obitelj progovara o tome kako je tekla prilagodba na novu sredinu i koje su im organizacije u tome pomogle. Jedna od njih je i udruga Dobro dobrim, koja pomaže i onima koji su ostali u Ukrajini, a Oleksandr i njegov otac obilaze udrugu i volontiraju kako bi pomogli sunarodnjacima. Film završava kadrovima Oleksandrovog treninga, a dječak priznaje da bi rado ostao u Hrvatskoj, ako ne pronađe džudo klub u rodnoj zemlji.

3.2. Način izlaganja

Osnove oba audivizualna rada temelje se na intevjuima s Oleksandrom i njemu bliskim osobama. U televizijskom prilogu korišten je *off* (Perišin, 2010), u kojem se iznose bitne informacije, dok je kratki dokumentarni film realiziran bez novinarskog *off*-a, te se priča gradi na temelju izlaganja Oleksandra i njemu bliskih osoba, uz upečatljive sekvence dječakovih džudo treninga i ostalih aktivnosti. Iako duži audivizualni oblik traje svega desetak minuta, način izlaganja bliži je dokumentarnom filmu. U razgovoru s glavnim likom Oleksandrom, riječ je o osobnom tipu intervjua, u kojem je sugovornik u prvom planu i u funkciji je otkrivanja njegove osobnosti (Mast, 2018: 312). Cilj intervjua s ostalim sugovornicima bio je dobiti informacije o Oleksandru iz njihovih osobnih iskustava. U prvom planu nisu bili njihovi životi i karakteri, već njihovo viđenje i poznavanje dječaka Oleksandra. Prema Billu Nicholšu, ovaj kratki dokumentarni film najbliže je onome što zove participativnim dokumentarcem (Nichols, 2020).

Dokumentarni film, za razliku od televizijskog priloga, obiluje smirenijim kadrovima duljeg trajanja. Na taj način, kamera je u ulozi nevidljivog promatrača, te nastoji prikazati zabilježene trenutke onakvima kakvi jesu, kako bi se što vjernije prenijela stvarnost u kojoj se likovi nalaze.

3.3. Snimanje i produkcija

Za potrebe televizijskog priloga, to jest reportaže, u prosincu 2023. godine, održano je jedno snimanje u džudo klubu Profectus Samobor. Sugovornici koji su intervjuirani bili su Oleksandr Komashko i njegov trener Matija Frlić. Sve sekvence televizijskog priloga snimljene su u sportskoj dvorani, tijekom treninga Oleksandrove grupe. Naglasak je na prizorima dječakovog treniranja koje je otežano cerebralnom paralizom, ali i na treneru Matiji koji ga podučava. Oleksandr je glavni lik priloga, no zbog postizanja dinamike i jezičnih zapreka koje dječak još nije u potpunosti savladao, trener Matija nadopunjava njegovo pripovijedanje iznošenjem svoje

perspektive događaja. Iako trener također ima značajnu ulogu u prilogu, onime što govori zapravo stavlja Oleksandra u prvi plan, i ne oduzima mu mjesto središnje osobe u prilogu.

Tema rata u Ukrajini, prvo je čega se prilog dotiče. Gledatelj se malo po malo upoznaje s Oleksandrom kroz dječakovo i trenerovo pripovijedanje, te kroz novinarski tekst. Trinaestogodišnjak je najprije predstavljen kao dijete koje se s obitelji sklonilo od rata. Kako se prilog nastavlja, tako se otkrivaju druge pojedinosti iz njegova života. Vidljivo je da se otežano kreće, no namjera je bila temu cerebralne paralize učiniti manje važnom. Dječak samoga sebe ne promatra kao osobu s invaliditetom, već kao nekoga tko nadilazi svoje poteškoće. Prije snimanja, trener je preporučio da fokus priloga ne bude cerebralna paraliza, te da se dječaku o toj temi ne postavlja mnogo pitanja. Zato je pristup bio u skladu s Oleksandrovim poimanjem samoga sebe. Bilo je važno izbjeći patetiku i turoban ton, te prilog učiniti inspirativnim i pozitivnim. U fokusu nije Oleksandrova cerebralna paraliza, već njegova osobnost, ljubav prema sportu, i prilagodba na život u Hrvatskoj. S obzirom na to da je dječak nekoliko tjedana prije snimanja osvojio brončanu medalju na natjecanju u Nizozemskoj, to je bio još jedan motiv koji je upotpunio prilog.

Na snimanju televizijskog priloga već je bilo jasno da je priča o Oleksandru pogodna za snimanje duže forme; dokumentarnog filma. U želji da se prikažu druge pojedinosti iz dječakovog života, uspostavljen je kontakt s njegovom školom. No, snimanje u školi nije bilo moguće, zbog nepovoljnih termina koje je uprava ponudila. Zahvaljujući prijedlozima Oleksandrovog oca Volodymyra, snimanje se održalo na tri lokacije; u skladištu udruge Dobro dobrim, u stanu obitelji Komashko, te na klizalištu u gradu Samoboru. Materijali su također prikupljeni u jednom danu, u veljači 2024. godine. U dokumentarnom filmu proširen je i broj likova; osim Oleksandra i njegovog trenera, u filmu govore Volodymyr Komashko, dvojica Oleksandrovih prijatelja Tibor i Patrik, asistent iz džudo kluba Nikola Škalec, te dopredsjednik udruge Dobro dobrim, Radovan Žepec.

S obzirom na to da na snimanju dokumentarnog filma nismo uspjeli zabilježiti sve što smo htjeli, postojala je bojazan da neće biti dovoljno materijala za montažu. Naime, tijekom prvoga snimanja, dječakova majka nije htjela stati pred kameru, čime se smanjio broj sugovornika. Također, Oleksandr je nudio vrlo šture odgovore, djelomično i zbog nedovoljnog poznavanja hrvatskog jezika. Izazov koji se nametnuo bio je kako prenijeti cijelu priču bez novinarskog teksta, s ograničenom količinom materijala. Plan je bio još jednom posjetiti Oleksandrovu obitelj i napraviti još nekoliko intervjua. Međutim, drugo snimanje nije se održalo zbog toga što se dječak razbolio. Kako bi premostili taj problem, imali smo ideju da dječak kod svoje kuće

napiše sastavak u kojem će opširnije odgovoriti na postavljena pitanja, a zatim ga pročitati i snimiti. Njegov glas u tom slučaju služio bi kao naracija u filmu; Oleksandr bi govorio u prvome licu, i time bi se popunio prostor bez potrebe za novinarskim *off*-om. Međutim, nakon grube montaže prve verzije dokumentarnog filma, vidjeli smo da zamišljena struktura funkcionira, te da daljnja snimanja i sakupljanja materijala nisu potrebna.

U nekim dijelovima dokumentarnog filma vidljiv je autorski pristup kojemu je cilj bio naglasiti emocije, kao što su dulje sekvence pokrivene glazbom. S obzirom na to da likovi u filmu i sami proživljavaju i opisuju svoje osjećaje, smisao filma nije bio zatomiti ih i ispričati priču na „suhoparan“, novinarski način, već ih prenijeti gledatelju.

Dokumentarni film nešto je drugačije pristupio temi. Prilog je bio svojevrsno upoznavanje s dječakom, ali samo s jednim aspektom njegova života; treniranjem džuda. Dokumentarni film nastojao je produbiti priču i prikazati širi kontekst u kojem se ona odvija. Za tu svrhu, film ponajprije uključuje Oleksandrovu obitelj. Važan sugovornik je Oleksandrov otac Volodymyr, koji iz svoje perspektive govori o dječakovom sportskom putu. Tako se dobiva novi pogled na priču, jer je ispričana iz drugog kuta, i obogaćena novim informacijama. U razgovoru s ocem otvaraju se i druge teme. Govori o bijegu pred ratom, iskustvu života u Hrvatskoj i prilagodbi na novu sredinu. Ostali likovi koji su uvedeni u priču, opisuju dječaka iz iskustva koje su stekli druženjem s njime. Njihovi opisi doprinose upoznavanju s Oleksandrovim karakterom, a s obzirom na to da iskreno prepričavaju svoja subjektivna iskustva, film ima i emotivnu dimenziju.

Džudo je i dalje ostao u središnjoj radnji; to je motiv koji se proteže kroz cijeli dokumentarni film. Radnja započinje i završava upravo u sportskoj dvorani. Ipak, novi elementi koji čine priču, obogatili su radnju, a namjera je bila raspodijeliti je na tri poglavlja: 1) Oleksandr u džudo klubu, 2) dječakov izlet na klizanje i druženje s prijateljima, i 3) volontiranje u udruzi Dobro dobrim. Kako bi se kompozicija uokvirila, radnja se na samome kraju ponovno vraća u sportsku dvoranu.

Prvi dio dokumentarnog filma, koji opisuje dječakovo iskustvo treniranja džuda, započinje *in medias res*, prizorom Oleksandrovog izvođenja vježbe na treningu. Ovaj uvodni segment smješta radnju filma u sportsku dvoranu, a s obzirom na to da se u kadru odmah odvija akcija, također doprinosi dinamičnosti. Materijali iz džudo kluba koji su snimljeni za potrebe priloga, upotrijebljeni su i u dokumentarnom filmu. U ovom dijelu, osim Oleksandra, govore njegov trener Matija i njegov otac. Radnja se ne odvija samo u sportskoj dvorani, već i u

Oleksandrovom domu, gdje su snimljeni intervjui, Oleksandrove diplome i medalje. Trener Matija dotiče se prijateljstava koje je dječak sklopio u džudo klubu, a to je prijelaz u drugi dio filma koji se odnosi na Oleksandrove prijatelje.

Drugi dio radnje odvija se na klizalištu u Samoboru. Oleksandr, njegova dva prijatelja Tibor i Patrik, te asistent iz džudo kluba Nikola, dogovorili su izlet na klizanje. Oni su i sugovornici u ovom dijelu filma. U središtu su Oleksandr i Nikola, koji zajedno kližu. Nikola pomaže dječaku održavati ravnotežu, što prikazuje sekvenca u trajanju od tridesetak sekundi, pokrivena glazbom. Na trenutak usporava radnju i bez sugovornika nastoji slikom prikazati koliko se Oleksandr trudi da bi unatoč otežanom kretanju naučio klizati, i koliko se asistent Nikola posvećuje dječaku. Takav autorski pristup ovom segmentu filma donosi emotivnu dimenziju, a samim time i nešto subjektivnosti. Radnja se vraća u Oleksandrov dom, gdje se tema prebacuje na prilagodbu obitelji Komashko u Hrvatskoj. Dječakov otac spominje udruge koje su im u tome pomogle, a to je i prijelaz u novi dio dokumentarnog filma.

Treći dio radnje odvija se u skladištu udruge Dobro dobrim. To je organizacija koja je pomogla obitelji Komashko, a pomaže i onima koji su ostali živjeti u Ukrajini. Oleksandr sa svojim ocem povremeno posjećuje organizaciju i pomaže im u radu. Ovdje su sugovornici Oleksandr i dopredsjednik udruge, koji objašnjava njezinu djelatnost, ali prikazano je i njegovo poznanstvo s Oleksandrom. Na dan snimanja, u skladištu je bilo nekoliko ukrajinskih obitelji s djecom, koja su se zabavljala igrama. Spontano je snimljena i njihova igra skrivača, koja je montirana u još jednu dulju sekvencu pokrivenu glazbom. Kao sekvenca Oleksandrovog klizanja, i ovaj segment usporava radnju, te doprinosi emotivnoj dimenziji filma.

Završetak filma odvija se tamo gdje je i započeo, u sportskoj dvorani, s obzirom na to da je džudo središnji motiv dokumentarnog filma. Završne riječi izgovara Oleksandr, a zagrljaj dječaka i trenera zadnji je prizor dokumentarnog filma.

4. Scenarij

4.1. Televizijski prilog *Džudo šampion Oleksandr Komashko*

VIDEO	AUDIO
Sekvenca: Oleksandr izvodi džudo vježbu s prijateljicom iz kluba, trener im pomaže.	IT TON: Trener: „Spremni?“ Oleksandr: „Da!“ Trener: „Bravo, Saša!“
Potpis: Oleksandr Komashko Oleksandr se razgibava na početku treninga	TON: „Počeo je rat. Ja sam prvo bio u zapadnoj Ukrajini, onda sam došao u Mađarsku i onda smo došli u Zagreb.“
Oleksandr skače uzduž dvorane uz pomoć asistenta. Natpis na zidu dvorane: „Treniraj. Vjeruj. Ostvari.“ Oleksandr izvodi vježbu s trenerom.	OFF: Trinaestogodišnji Oleksandr danas živi u Samoboru, a dolazak iz Kijeva u Hrvatsku na poseban način promijenio mu je život: postao je sportaš.
Potpis: Oleksandr Komashko	TON: „Nogomet, to je preteško za mene. Možda za drugu djecu to je super, ali ja sam odlučio da ne budem nogometaš nego budem judaš.“
Djevojčica iz kluba ruši Oleksandra tijekom vježbe, trener ga podiže. Oleksandr se zagrijava uz pomoć asistenta. Trener Matija objašnjava Oleksandru kako izvesti vježbu.	OFF: Saša, kako ga od milja zovu, bio je uporan u želji da upiše lokalni sportski klub Profectus. Unatoč cerebralnoj paralizi, i tomu što je gotovo slijep, susret s trenerom Matijom Frličem, otvorio mu je vrata.

<p>Trener Matija i djeca istežu se prije treninga.</p>	<p>IT TON: Trener se u šali obraća djevojčici: „Ma, sad si to rekla pred kamerama!“</p>
<p>Potpis: Matija Frlić, trener</p>	<p>TON: „S obzirom da s djecom s poteškoćama radi jako malo klubova u našem gradu, i općenito u našoj državi, puno premalo, ja sam mu rekao da može trenirati vjerojatno kod nas, ali da mora pričekati dva mjeseca.“</p>
<p>Asistentica iz kluba daje poljubac Oleksandru.</p>	<p>OFF: Nije čekao dva mjeseca, već idući dan, Saša se na treningu pojavio prvi i time pokazao svoju volju i upornost.</p>
<p>Potpis: Matija Frlić</p> <p>Trener Matija i Oleksandr izvode kolut unazad.</p>	<p>TON: „Kao treneru mi to govori puno o sportašu s kojim radim. Kad si prvi i kad jedva čekaš da to krene. Bio je jako, jako predan, vrijedan i motiviran. Njegove želje i angažman su bili nevjerojatni. Tako da nakon tog prvog treninga zaboravio sam na onih dva mjeseca koja sam rekao da mora pričekati za probni trening.“</p>
<p>Trener Matija demonstrira pokrete Oleksandru.</p> <p>Fotografija Oleksandra i trenera.</p> <p>Oleksandar i njegov otac traže diplome u ormariću dječakove sobe.</p>	<p>OFF: Prije juda, Saša se nikada nije bavio sportom. Pridružio se klubu na prijedlog oca, koji je obećao da će ga uključiti u sport kada se pridruži ostatku obitelji u Hrvatskoj.</p>
<p>Potpis: Volodymyr Komashko (Oleksandrov otac)</p>	<p>TON: „Saša sada nema dva treninga svaki tjedan, već četiri i pet treninga. To je odlično ne samo za tijelo, ali i za dušu.“</p>

<p>Fotografija Oleksandra i njegove sestre u dječakovoj sobi.</p> <p>Oleksandr s medaljama oko vrata.</p> <p>Djevojčica i Oleksandr na treningu grle trenera Matiju.</p>	<p>OFF:</p> <p>Svojim osmjehom i upornošću osvaja sve oko sebe, ali osvaja i nagrade. Baš nedavno broncu – na natjecanju u Nizozemskoj.</p> <p>Trener Matija prošao je brojna natjecanja, no ovo ima posebno mjesto u njegovom i Sašinom srcu.</p>
<p>Potpis:</p> <p>Oleksandr Komashko</p> <p>Oleksandr se kotrlja na podu dvorane.</p>	<p>TON:</p> <p>„Pa, volio bih tu ostati. Tu je odlično. Kad ću se vratiti u Ukrajinu, onda ću prestati trenirati judo i onda će mi biti dosadno...“</p>
<p>Potpis:</p> <p>Matija Frlić</p>	<p>TON:</p> <p>„Oleksandr je jedan od najvrijednijih sportaša koje ja imam u dvorani, nikad mu ništa nije teško unatoč nekim njegovim fizičkim nedostacima koje ima, i teškoćama, i biti Oleksandrov trener je najljepši posao na svijetu.“</p>
<p>Zagrljaj trenera i Oleksandra.</p>	<p>IT TON:</p> <p>Trener: „Ponosan sam na tebe!“</p>

4.2. Dokumentarni film [Kako ublažiti pad](#)

VIDEO	AUDIO
<p>Oleksandr i djevojčica iz džudo kluba pripremaju se na vježbu, trener im objašnjava kako je izvesti.</p> <p>Djevojčica započinje džudo zahvat i ruši Oleksandra, trener im priskače u pomoć i daje im upute.</p>	<p>IT TON:</p> <p>Trener: „Jeste spremni?“</p> <p>Oleksandr: „Da!“</p> <p>Djevojčica: „<i>Hajime!</i>“</p> <p>Trener: „Ne, ja govorim <i>hajime!</i> Spremni? Pripremi se! Saša, stani, to si u Nizozemskoj radio...“</p>
<p>Potpis:</p> <p>Oleksandr Komashko</p> <p>Oleksandr izvodi vježbu, kotrlja se na podu sportske dvorane.</p>	<p>TON:</p> <p>„Rekla nam je gazdarica stana da ima džudo klub koji nije daleko. Za upis u taj klub je trebalo čekati dugo, i ja sam rekao da ću doći na prvi trening.“</p>
<p>Djeca se s trenerom zagrijavaju na podu dvorane, prije početka treninga.</p>	<p>IT TON:</p> <p>Trener se u šali obraća djevojčici: „Ma, sad si to rekla pred kamerama!“</p>
<p>Potpis:</p> <p>Matija Frlić</p>	<p>TON:</p> <p>„Ja sam mu rekao da može trenirati vjerojatno kod nas, ali da mora pričekati dva mjeseca i da ćemo ga pozvati na probni trening, Saša je odmah pitao je li moguće da dođe sutra, pa da ja nakon sutra procijenim što ćemo mi zajedno.“</p>
<p>Oleksandr skače i trči tijekom zagrijavanja, uz pomoć asistenta.</p>	<p>IT TON: Trenerove upute djeci.</p>
<p>Potpis:</p> <p>Matija Frlić</p>	<p>TON:</p> <p>„Došlo je sutra, Saša je došao prvi u našu dvoranu od svih sportaša...“</p>
<p>Potpis:</p>	<p>TON:</p>

Oleksandr Komashko	„I poslije prvog treninga, ja sam postao član kluba. Počeo ići na natjecanja...“
Oleksandr u svojoj sobi pokazuje medalje koje je osvojio.	IT TON: Zveket medalja.
Potpis: Oleksandr Komashko	TON: „Ovu medalju dobio sam u Nizozemskoj. Treće mjesto. I u Velikoj Gorici ja sam dobio medalju prvo mjesto.“
Oleksandr drži medalju i pokazuje ju kameri.	IT TON: Oleksandr: „A ova je iz ovog kluba. Hoćete nju snimiti?“
Oleksandr i njegov otac Volodymyr razgledavaju diplome u dječakovoj sobi.	IT TON: Volodymyr Komashko: „Oho! Pogledaj to!“
Potpis: Volodymyr Komashko	TON: „Ja sam još bio u Ukrajini, ja sam pitao Olenu, ženu: moraš odvesti Sašu na nekakvu sportsku aktivnost.“
Oleksandr i trener na ulazu u dvoranu.	IT TON: Trener: „Saša, savršeno zavezan remen!“
Potpis: Volodymyr Komashko Oleksandr se razgibava na početku treninga.	TON: „Ja sam obećao sebi i Saši, kada to bude mogućnosti, mi to riješimo. To je bila moja dužnost.“
Potpis: Matija Frlić	TON: „Do dolaska Saše nikada nisam radio s djetetom sa cerebralnom paralizom, ali nekako kako izazovi dolaze i kako novi klinci s novim teškoćama stižu u klub, tako se ja krenem educirati, krenem učiti, krenem se raspitivati.“

<p>Trener Matija i Oleksandr izvode vježbu, Oleksandr ruši trenera.</p>	<p>IT TON: Trener: „Guraj, vuci ruke. Hop! Ajmo, oko glave. Bravo.“</p>
<p>Trenerica dalje poljubac Oleksandru.</p>	<p>TON: „Oleksandr je dječak otvorena srca koji kad je došao iako nije dobro govorio hrvatski, na prvom treningu je već stekao velik broj prijatelja.“</p>
<p>Oleksandr uz pomoć oca ulazi na klizalište.</p>	<p>IT TON: Majka Oleksandrovog prijatelja: „Pazi ide još i Saša. Čekaj da Nikola dođe, ja ti nisam sigurna.“</p>
<p>Potpis: Tibor (Oleksandrov prijatelj)</p>	<p>TON: „Družimo se inače kada se šetamo po Samoboru, ili kad preko mobitela razgovaramo i družimo se kad smo na klizanju.“</p>
<p>Sekvenca u trajanju od tridesetak sekundi, Oleksandr kliže uz pomoć Nikole, asistenta iz džudo kluba.</p>	<p>IT TON I GLAZBA.</p>
<p>Potpis: Patrik (Oleksandrov prijatelj)</p>	<p>TON: „Zovemo se, snimamo glasovne, potipkamo si nešto, šaljemo fotografije, i to je moj friend sa bivšeg treninga.“</p>
<p>Potpis: Nikola Škalec (asistent u džudo klubu Profectus)</p>	<p>TON: „Ja to stvarno nisam u životu vidio. Ne stvarno zato što je sad pored mene, nego ovo mu je drugi put da je stao na klizaljke, znači dječak s cerebralnom paralizom je apsolutno samostalan na klizaljka uz laganu pomoć moje dvije ruke...“</p>

<p>Potpis: Oleksandr Komashko</p>	<p>TON: „On mi je jako dobar prijatelj i ja ga jako volim, i on mi pomaže s džudom. Kad idem na klizanje, ako ga zamolim da mi pomaže, onda mi on pomaže.“</p>
<p>Potpis: Nikola Škalec</p>	<p>TON: „Mene on iz dana u dan oduševljava, i on je meni uzor i primjer. Ja jednog dana želim biti kao on: uporan i discipliniran, jer ovo je stvarno najiskrenije čudo. Čudo u malom izdanju, ali jako veliko čudo i jako veliki čovjek.“</p>
<p>Potpis: Patrik (Oleksandrov prijatelj)</p>	<p>TON: „Pa, on priča hrvatski samnom. On zna nešto hrvatskog.“</p>
<p>Potpis: Volodymyr i Oleksandr Komashko</p>	<p>TON: (Otac ispituje Oleksandra.) Volodymyr: „Saša, to je bilo teško? Ili ne?“ Oleksandr: „Nije.“ Volodymyr: „Ne? Jesi li imao potporu Hrvata?“ Oleksandr: „Da.“ Volodymyr: „Što?“ (Novinarka: „Kako ti je bilo kada si tek došao u školu? Je li ti bilo teško razumjeti drugu djecu?“) Oleksandr: „Pa, nije.“ (Novinarka: „Nije? Kako ste komunicirali, kako ste pričali?“) Oleksandr: „Ukrajinski i engleski.“</p>
<p>Potpis: Volodymyr Komashko</p>	<p>TON:</p>

	<p>„Prvo treba reći da je prvih mjeseci puno Hrvata i Ukrajinaca organiziralo različite udruge, različitu pomoć u traženju kuća, stanova, novca, hrane, odjeće, kao Hrvatski Crveni križ, Hrvatski Caritas, udruga Dobro dobrim...“</p>
<p>Skladište udruge Dobro dobrim. Volonter hrani psa.</p> <p>Volonteri pakiraju robu u kutije.</p>	<p>IT TON:</p> <p>Volonter: „I ona je naš član. Na svakoj slici je.“</p> <p>Zvukovi pospremanja i slaganja robe u skladištu.</p>
<p>Potpis:</p> <p>Oleksandr Komashko</p>	<p>TON:</p> <p>„Ja pomažem Ukrajinacima, pomažem da im bude dobro, da budu imali hranu, da budu imali piće, higijenu, za glavu, za ruke, da bi im bilo dobro.“</p>
<p>Dopredsjednik udruge Radovan Žepić namješta se za fotografiju s Oleksandrom, oboje mašu prema kameri.</p>	<p>IT TON:</p> <p>Radovan Žepić: „Mogu li se ja slikati s ovim borcem?“</p>
<p>Potpis:</p> <p>Radovan Žepić (dopredsjednik udruge Dobro dobrim)</p> <p>Djevojčica iz Ukrajine u skladištu, promatra volontere.</p>	<p>TON:</p> <p>„Ukrajinci su naši volonteri, znači sve aktivnosti koje provodimo za Ukrajinu, težišno nastojimo angažirati Ukrajince koji su na privremenoj zaštiti u Republici Hrvatskoj.“</p> <p>„Ma da, imamo Oleksandra, imamo mi puno djece koja ovamo dolaze, vjerojatno će se skupiti još tokom dana.“</p>
<p>Oleksandr s djevojčicama u skladištu igra skrivača.</p>	<p>IT TON I GLAZBA:</p> <p><i>Na Ukrajinskom:</i> „Jedan, dva, tri, četiri, pet...“</p>

Potpis: Volodymyr Komashko	TON: „Nijedan veliki problem u Hrvatskoj ne može biti sličan malom problemu u Ukrajini. Zato što sve to imate odlično i sve možemo riješiti zajedno.“
Dvorana džudo kluba. Oleksandr vježba uz pomoć trenera i asistenta.	IT TON: Zvukovi s treninga. Trener: „Čučneš se, srušiš na leđa, noge u zrak.“
Potpis: Oleksandr Komasko	TON: „Da, meni se tu sviđa. Tu je odlično. Kad ću se vratiti u Ukrajinu onda ću prestat trenirat judo i onda će mi biti dosadno. Ako u Ukrajini ne nađem judo... Pa, volio bih tu ostati.“
Trener prilazi Oleksandru i daje mu zagrljaj.	GLAZBA.

5. Rasprava i zaključak

Cilj ovoga rada bio je opisati proces nastanka priloga i dokumentarnog filma o dječaku Oleksandru. Dva audiovizualna rada prikazuju život pojedinca koji je morao pobjeći od rata, ali zbog njegove specifične priče, radnja im je obogaćena motivima ustrajnosti, sporta i truda. Proces izrade ova dva rada nekoliko puta mijenjao je smjer. U početku se radilo samo o novinarskom prilogu, koji je u trajanju od gotovo tri minute pokazao tek jedan dio dječakovog života; treniranje džuda unatoč cerebralnoj paralizi. Iako takav ishod nije bio u planu, prilog je naposljetku velik dio fokusa stavio na prijateljstvo Oleksandra i trenera. Premda je dječak glavni lik, moglo bi se reći da je tema reportaže također priča o njihovoj suradnji.

Međutim, u sklopu radionice dokumentarnog filma na Fakultetu političkih znanosti, javila se ideja za proširenjem priče u obliku dokumentarnog filma. Dječak Oleksandr ponovno je u središtu radnje, ali ovoga puta, prikazane su i druge aktivnosti kojima se bavi, kako bi se gledatelj bolje upoznao s njegovim životom. Prvotni plan bio je istražiti kako se dječak snalazi

u školi, no zbog nemogućnosti snimanja u terminima koje je škola ponudila, javile su se nove ideje. U dogovoru s Volodymyrom Komashkom, koji je uvelike pomogao u planiranju snimanja, odlučeno je da će dokumentarni film prikazati neke od dječakovih omiljenih aktivnosti. Naposljetku su odabrana tri aspekta Oleksandrovog života koja će završiti u radu; njegovo treniranje džuda, druženje s prijateljima na klizanju, i volontiranje u udruzi Dobro dobrim. Kako bi se što bolje opisao lik dječaka, uvedeni su novi sugovornici, a glavni istraživački pristup bio je intervju, s ciljem dobivanja opširnih, osobnih odgovora, koji su dokumentarnom filmu dali dojam autentičnosti i pridonijeli emotivnosti. Unatoč planovima za ponovni odlazak na teren kako bi se sakupilo što više materijala, dokumentarni film funkcionirao je bez potrebe za dodatnim snimanjima, od kojih se stoga odustalo.

Tijekom izrade audiovizualnih radova, a posebice dokumentarnog filma, koji je nastao na radionici Fakulteta političkih znanosti, usvojena su mnoga znanja. Autorici rada, to je prvi dokumentarac koji je do sada uradila. Bilo je izrazito poučno sudjelovati na radionici dokumentarnog filma, uz savjete profesionalaca koji su doprinijeli kvaliteti završnog proizvoda. Usvojene su vještine planiranja, snimanja i montaže dokumentarnog filma, te prepoznavanja po čemu se one razlikuju od novinarskog načina snimanja. Naučeno je kako razlikovati novinarski od produkcijskog, umjetničkog pristupa, i kako kritički promatrati audiovizualne radove. S obzirom na to da su Oleksandr i njegova obitelj u delikatnoj situaciji zbog bijega pred ratom, ali i cerebralne paralize, bilo je potrebno pristupiti im na ispravan način. Obrađivanje takve teme, pridonijelo je vještinama intervjuja i rada s osobama u teškim životnim situacijama.

6. Popis literature i izvora

Commission.europa.eu (2024) Izbjeglance iz Ukrajine: Vaša prava u EU-u https://eu-solidarity-ukraine.ec.europa.eu/information-people-fleeing-war-ukraine/fleeing-ukraine-your-rights-eu_hr Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Data.unhcr.org (2024) Ukraine Refugee Situation. <https://data.unhcr.org/en/situations/ukraine> Pristupljeno 28. kolovoza 2024.

Hrvatskazaukrajinu.gov.hr (2022) Obrazovanje. <https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/informacije/status-privremene-zastite/152> Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Hrvatskazaukrajinu.gov.hr (2022) Status privremene zaštite. <https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/informacije/status-privremene-zastite/152> Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Judo-profector-samobor.hr (2024) O klubu. <https://www.judo-profector-samobor.hr/prva-stranica> Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Kalajdžić, Ahmet (2022) Dok joj se suprug bori u Ukrajini, Olena s dvoje invalidnih blizanaca, Nastjom i Sašom spas je našla u Dubrovniku gdje se djeca besplatno liječe najmodernijim robotskim uređajima! *Dubrovacki.slobodnadalmacija.hr* 12. srpnja <https://dubrovacki.slobodnadalmacija.hr/dubrovnik/zupanija/dubrovnik/dok-joj-se-suprug-bori-u-ukrajini-olena-s-dvoje-invalidnih-blizanaca-nastjom-i-sasom-spas-je-nasla-u-dubrovniku-gdje-se-djeca-besplatno-lijece-najmodernijim-robotskim-uredajima-1207710> Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Marković, Nedjeljko (2022) Osobe iza invaliditeta. U: Beck, Boris (ur) *Izveščivanje o ranjivim skupinama* (str. 25-28). Zagreb: Matica hrvatska.

Marković, Nedjeljko (2022) Traži se partnerski pristup. U: Beck, Boris (ur) *Izveščivanje o ranjivim skupinama* (str. 25-28). Zagreb: Matica hrvatska.

Mast, Claudia (2018) *Abeceda novinarstva*. Köln: Konrad-Adenauer-Stiftung.

Nichols, Bill (2020) *Uvod u dokumentarni film*. Zagreb: Hrvatski filmski savez.

Perišin, Tena (2010) *Televizijske vijesti*. Zagreb: Naklada Medijska istraživanja.

Stamenković, Iva (2023) Hrvatski jezik i učenici iz Ukrajine. *Hrvatski jezik 2*: 13-18.

<https://hrcak.srce.hr/file/442777> Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Struna.ihjj.hr (2024) Ranjiva skupina. <http://struna.ihjj.hr/naziv/ranjiva-skupina/49249/#naziv>

Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Šobak, Mateja (2023) U hotelima živi još 1542, a u stanovima 2852 Ukrajinca. *Vecernji.hr*

18. siječnja [https://www.vecernji.hr/vijesti/u-hotelima-zivi-jos-1542-a-u-stanovima-2852-](https://www.vecernji.hr/vijesti/u-hotelima-zivi-jos-1542-a-u-stanovima-2852-ukrajinca-1650063)

[ukrajinca-1650063](https://www.vecernji.hr/vijesti/u-hotelima-zivi-jos-1542-a-u-stanovima-2852-ukrajinca-1650063) Pristupljeno 29. kolovoza 2024.

Uldrijan, Ivan (2022) Ljudi koji nam dolaze. U: Beck, Boris (ur) *Izvyješćivanje o ranjivim skupinama* (str. 63-70). Zagreb: Matica hrvatska.

Unhcr.org (2023) Izvješće UNHCR-a naglašava potrebu za kontinuiranom potporom izbjeglicama iz Ukrajine u Hrvatskoj u svjetlu sve duljeg izbjeglištva *Unhcr.org* 21. prosinca

[https://www.unhcr.org/hr/14157-izvjesce-unhcr-a-naglasava-potrebu-za-kontinuiranom-](https://www.unhcr.org/hr/14157-izvjesce-unhcr-a-naglasava-potrebu-za-kontinuiranom-potporom-izbjeglicama-iz-ukrajine-u-hrvatskoj-u-svjetlu-sve-duljeg-izbjeglistva.html)

[potporom-izbjeglicama-iz-ukrajine-u-hrvatskoj-u-svjetlu-sve-duljeg-izbjeglistva.html](https://www.unhcr.org/hr/14157-izvjesce-unhcr-a-naglasava-potrebu-za-kontinuiranom-potporom-izbjeglicama-iz-ukrajine-u-hrvatskoj-u-svjetlu-sve-duljeg-izbjeglistva.html)
Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Vlada Republike Hrvatske (2022) Odluka o financiranju troškova za stambeno zbrinjavanje raseljenih osoba iz Ukrajine u pojedinačnom smještaju.

[https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/HR/odluke/022-03-22-04-](https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/HR/odluke/022-03-22-04-114_3-23-03.pdf)
[114_3-23-03.pdf](https://hrvatskazaukrajinu.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/HR/odluke/022-03-22-04-114_3-23-03.pdf) Pristupljeno 31. kolovoza 2024.

Summary

The war in Ukraine, which began in February 2022, forced many people to flee their homes. One of them is a boy named Oleksandr Komashko, who lived near Kyiv before the war, and whose family found refuge in Croatia. What presents additional challenges for the Komashko family is the cerebral palsy that affects their twins, Anastasia and Oleksandr. Two audiovisual formats – a television segment (short report) titled [*Judo Champion Oleksandr Komashko*](#) and a short documentary [*How to Break Your Fall*](#) – follow parts of the life of thirteen-year-old Oleksandr, who, despite having cerebral palsy, trains in judo, competes, and achieves success. The shorter segment emphasizes Oleksandr's sporting journey at the Profectus Samobor Judo Club. The three-minute TV segment inspired the creation of a short documentary that introduces the boy in other aspects of life as well. Through conversations with Oleksandr, his judo coach, and those close to him, as well as depictions of some of the boy's favorite activities, the ten-minute documentary aims to show how the boy manages to achieve sporting successes and adapt to a new environment, despite the physical challenges posed by cerebral palsy. Due to the visual nature of the content, the topic was best addressed through an audiovisual format, with information gathered via interviews. Alongside other interviewees, Oleksandr himself talks about his life, adding authenticity to the works and helping the audience get a better understanding of his situation through watching and listening to the boy. This specific example of an individual offers a deeper understanding of the situation displaced Ukrainians are facing. Oleksandr's unique story provides insight into the life of a child living with cerebral palsy and engaging in parasport.